

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 23. avgusta 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 96.

še nekaj o valorizaciji.

Prve dni meseca septembra t. l. potече leto dni, odkar je v veljavi zakon o valorizaciji. Kljub temu pa vzroki in povodi za valorizacijo pri družbah, zavezanah javnemu polaganju računov, še niso povsem jasni. V našo javnost dohajajo o valorizaciji še vedno domneve in vesti, ki jasno kažejo, da raznim kritikom ni znana res vzorno sestavljena, z motivi zakona in komentarjem opremljena studija načelnika ministrstva trgovine in industrije g. Milorada Zebića, ki je izšla v založbi pisatelja začetkom tega leta.

V povojni dobi so vsled devalvacije valute investicijske vrednote družb pridobivale vedno večjo vrednost. Porast knjigovodsko ni prihajal do izraza, ker so bilance izkazovale njihovo vrednost po nabavni ceni, deloma iz predvojne dobe, deloma pa iz vojne in povojne dobe, ko se je devalvacija že uveljavljala v večji ali manjši meri. Bilance torej niso kazale prave slike premoženja naših družb. Investicije so bile knjižene deloma v kronah (prevedenih po relaciji 1:4 na dinarje), ki po svoji notranji vrednoti niso prav nič zaostajale za zlato pariteto, deloma v kronah, ki so bile napram zlati pariteti v večji ali manjši diskrepanci.

Gospodarski krogi so se v povojni dobi prizadevali, da odstranijo to nesoglasje in spravijo različne vrednote v medsebojen sklad. Uvidevali so že takrat, da še ni nastopil čas, ki bi dopuščal prehod naših bilanc na zlato vrednost; stremeli so torej za valorizacijo, ki v strogih mejah vsaj deloma upošteva izpremenjene razmere. Po dolgi pogajanji z vlado so se zjediniili na valorizacijo v obsegu, v kakoršnjem jo je uveljavil valorizacijski zakon.

Zakon dovoljuje delniškimi družbam, da svoje investicije do konca leta 1916. valorizirajo do dvajsetkratne izmere nabavne vrednosti, investicije v letih 1917 in 1918 pa do petkratne izmere. S tem so se vsaj deloma paralizirale kvarne posledice v povojni dobi uveljavljene relacije 1 Din = 4 K. Z valorizacijo pridobljeni znesek se mora do ene četrtine vložiti v rezervni fond za pokrivanje škod, ki bi utegnile nastati zaradi izprememb v valutarni vrednosti. Z ostankom družba sicer prosto razpolaga, ne sme ga pa nikdar porabiti za izplačilo dividend, tanižime ali nagrade.

Valorizacija se izvede, čim jo predhodno odobri ministrstvo trgovine in industrije, ki v vsakem primeru skrbno pretehta, če so dani za odobritev ne le zakoniti pogoji, ampak tudi stvarni razlogi. Z valorizacijo se na eni strani racionalno uredi dividendna politika družbe, na drugi strani pa omogoči izdatnejše in obrabi primernejše odpise investicij. Zniža pa se vsaj številčno tudi rentabilnost družbe, kar za odmero davkov, ki so za družbe itak jako visoki, ni brez vsakega pomena.

Trditve, da so družbe, ki so se poslužile valorizacije, preko moči izrabljale svoja aktiva, in razne domneve, ki izkušajo staviti te družbe v nekako slabo luč, ne moremo smatrati za pravilne. Te trditve in domneve vsaj za družbe v Sloveniji, ki so izvedle valorizacijo, brez dvoma ne veljajo.

Družbe, ki so pri nas uvedle valorizacijo, so s tem pokazale svojo notranjo moč. Pokazale so, da so v položaju primerno obrestovati tudi višjo delniško glavnico in da imajo v svojih bilancah knjižene investicije z vred-

nostjo, ki je samo neznamen del njihove prave vrednosti.

Borza, naš najobčutljivejši gospodarski barometer, je pravilno registrirala in ocenila pomen valorizacije pri posameznih podjetjih. Industrijski papirji družb, ki so sklenile valorizacijo, so na borzni vrednosti primerno pridobili.

To smatramo za potrebno, da ob izražanju napačnih domnev javno povemo, ne za obrambo družb, pač pa za razjasnitev položaja. Kdor pozna družbe v Sloveniji, ki so valorizirale, itak vé, da ne potrebujejo obrambe. Pri nas so se okoristila z ugodnostmi valorizacije naša najuglednejša podjetja, katera so trdno fundirana in imajo na razpolago zadostna sredstva, da se obvarujejo eventualnih škod, ki bi jim utegnile nastati radi kakšne neugodne izpremembe valutnega stanja.

NACRT ENOTNEGA CESTNEGA ZAKONA.

Ministrstvo za gradbe se že več let lavi z izenačenjem cestne zakonodaje. V ta namen je ministrstvo že ob raznih prilikah sklicalo strokovne komisije, ki so imele nalogo, da sestavijo enotni cestni zakon za celo državo. V ta namen zbrani material pregleduje, kakor čujemo, sedaj v ministrstvu za gradbe posebna komisija, ki ima nalog, da formulira definitivni načrt cestnega zakona, ki se predloži Narodni skupščini. Po naših informacijah služi za to formulacijo obsežen, z motivi opremljen osnutek, ki ga je na inicijativo bivšega ministra g. ing. Serneca sestavila ljubljanska Gradbena direkcija. Ta načrt, po dobljenih zagotovilih pravno in legislativno vzorno pripravljen in utemeljen, na eni strani v zadostni meri upošteva specialne potrebe Slovenije, na drugi strani pa se ozira tudi na izkušnje in prakso inozemske zakonodaje, tako da bo po vsej priliki vstrezal potrebam in zahtevam našega cestnega prometa. Z navedenim načrtom se določila naših dosedanjih cestnih zakonov deloma, kolikor so se v praksi obnesla, razširjajo na celo državo. Načrt urejuje tudi vprašanje uprave in vzdrževanja vaških potov na podlagi prisilne združne organizacije interesentov.

* * *

KJE JE PLAČEVATI DAVEK NA POSLOVNI PROMET OD PROMETA, KATEREGA OPRAVIJO PODRUŽNICE.

Člen 9. zakona o davku na poslovni promet določa, da so za izvrševanje tega zakona pristojna ona davčna oblastva, v katerih območju plačevalec davka plačuje porez na radnju (tecivarino, pridobnino), ako pa plačevalec davka ne plačuje poreza na radnju (tecivarine, pridobnine), je pristojno ono davčno oblastvo, v katerega območju je promet opravljen. — Na podlagi tega določila je Generalna direkcija davkov z razpisom z dne 24. novembra 1924, št. 31.809, odredila, kje naj se prijavlja in plačuje davek na poslovni promet, ki ga opravijo filijale izven področja davčnega oblastva, na katerem je centrala. Kljub temu se je opazilo, da se gotovi davkoplačevalci, pa tudi davčna oblastva, ne ravna po tej odredbi. Davkoplačevalci prijavljajo promet filijal deloma davčnemu oblastvu na področju filijale, deloma pa tudi edino davčnemu oblastvu na področju centralne, dasi se te filijale ne nahajajo v področju davčnega oblastva, v katerem je centrala. Na ta način se mnogi davkoplačevalci ognejo plačilu davka.

Po določbi čl. 10. odst. 3 in čl. 10 zakona o davku na poslovni promet dolo-

ča osnovo za obdačenje pristojni davčni odbor na podlagi vlozene prijave dotičnega davkoplačevalca. Potemtakem je tudi za oceno višine prometa, opravljene v filijalah, ki se nahajajo izven področja davčnega oblastva, na katerem je centrala, pristojen davčni odbor področja, na katerem se nahaja filijala. Po določilu čl. 9 omenjenega zakona je namreč za odmero in pobiranje davka na poslovni promet, katerega opravijo davkoplačevalci, ki na kraju prometa ne plačujejo poreza na radnju (tecivarine, pridobnine), kakor je to slučaj pri filijalah, ki se ne nahajajo na področju davčnega oblastva, na katerem je tudi centrala, pristojno davčno oblastvo, na čigar področju se nahaja podružnica. Na podlagi tega je Generalna direkcija davkov z razpisom z dne 2. julija 1927, br. 78.640, odredila, da so vse pravne in fizične osebe, katere opravljajo promet, ako imajo poleg centralne tudi filijale na področju drugega davčnega oblastva, dolžne prijavljati promet, dosežen v filijalah izven področja davčnega oblastva, na katerem se nahaja centrala, in plačati davek one mu davčnemu oblastvu, na čigar področju se nahaja filijala. Promet, ki ga opravijo filijale, na področju davčnega oblastva, na katerem se nahaja centrala, je prijavljati za plačilo davka hkratu s prometom centralne. S tem razpisom, po katerem se je ravnav izza dne 1. januarja 1927, se razveljavlja razpis Generalne direkcije davkov z dne 24. novembra 1924. Davčna oblastva so dobila naročilo, da o odredbah tega razpisa obvestijo vse interesirane davkoplačevalce, da morejo v tem smislu izpolnjevati svoje davčne dolžnosti.

* * *

CARINJENJE ANTRACITA PRI UVOZU

Minister za finance je za pravilno carinjenje antracita pri uvozu izdal te dni v sporazumu z vsemi merodajnimi oblastvi sledeče pojasnilo: »Ako se z analizo ugotovi, da ima premog vse lastnosti, ki ga kvalificirajo za antracit, vrhu tega pa količina izparljivih snovi ni višja nego 8 odstotkov, se carini kot antracit, ako se uvaža iz rudnikov karboniferske formacije, v katere skladih se nahaja edino antracit. Vsled tega je uvoznik dolžan, da v vsakem takem primeru predloži carinarnici potrdilo pristojnega rudarskega oblastva v državi izvora, iz katerega jasno izhaja iz katerega premogovnika izhaja uvoženi premog. Poleg tega mora predložiti tudi potrdilo ministrstva za šume in rudnike o tem, da se v dotičnem rudniku koplje po karboniferski formaciji edino antracit, odnosno premog, ki ima lastnosti antracita.

* * *

IZREDNO UGODNA LETINA ZA OREHE V BOSNI.

V Bosni pričakujejo letos rekordno letino za orehe. Letošnji pridelek bo po vsej priliki še enkrat večji nego lanski. V zadnjih 20 letih orehi še niso nikdar tako dobro obrodili kakor letos. Interesenti se za letošnje orehe že pojavljajo. Odprodale so se že večje množine v Francijo, kamor se izvažajo preko Marselja.

Ljubljanska borza.

Tečaj 22. avgusta 1927	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:51	13:54
Curih 100 fr.	1093:5	1096:5
Dunaj 1 šilling	7:9925	8:0225
London 1 funt	275:85	276:65
Newyork 1 dolar	56:68	56:88
Praga 100 kron	168:17	168:97
Trst 100 lir	308:6	310:6

Gospodarska združitev Avstrije z Nemčijo.

Gospodarske težave Avstrije postajajo po poročilih iz Avstrije vedno bolj nevzdržljive. V svoji stiski iščejo gospodarski krogi izhoda v uresničenju stremljenja po združitvi Avstrije z Nemčijo. Da morejo biti težave v gospodarskem oziru res velike, nam dokazuje dejstvo, da sta se za združitev lansko zimo izrekli dve jako resni gospodarski korporaciji: trgovska in obrtniška zbornica v Gradcu in nižjeavstrijska kmetijska družba. Pri sedanjih političnih razmerah je popolna torej tudi politična združitev obeh držav nemogoča. Interesenti to sami uvidevajo in so v zadnjem času pričeli živahno propagando za gospodarsko zblizanje in prilagoditev obeh držav. Kot neposredni sosedje Avstrije, s katero smo v živahnih trgovskih stikih, bo naše interesente brez dvoma zanimalo, kako si Avstrijci, odnosno Nemci gospodarsko zblizanje predstavljajo. Jako izčrpno je ta stremljenje obrazložil in utemeljil prof. Timpe iz Berlina v svojem članku, ki ga je dne 5. avgusta t. l. priobčil v »Germaniji«. Ta članek se glasi v prevodu nastopno:

Dunajski dogodki so od pruske partikularistične strani pred kratkim dali povod za izjavo proti združitvenemu gibanju, odnosno proti zopetni združitvi Avstrije z Nemčijo. Po sedanjem položaju res ni nikakega izgleda, da bi Zveza narodov priznala združitev Avstrije z Nemčijo v državno-pravnem oziru. Važno je vsled tega postalo vprašanje ustvaritve enotnega velenemškega gospodarskega ozemlja. Gospodarske koristi na carinsko, poštno, prometno in valutno enotnost mereče združitve priznavajo ne le vodilni nemški in avstrijski gospodarski krogi, ampak jih priznava v nekem članku tudi londonski »Times«, ki smatra, da bi bila taka združitev v evropskem interesu.

Za carinsko zvezo sta Avstrija in Nemčija dva po sedanjem evropskem položaju najbolj eden na drugega navezana pogodbeni partnerja. Avstrija je s svojimi šestimi milijoni prebivalstva trgovsko-politično v neugodnem položaju. Predstavlja namreč za se premajhno tržišče, da bi mogla doseči pri trgovskih pogajanjih svojemu tradicionalnemu standardu primerne ugodnosti. Najnedostopnejše so ravno na gospodarsko samovlado mereče ostale nasledstvene države bivše monarhije. Pri tem prihajajo bistveno v poštev tudi vojaško-nacionalni oziri.

Avstrija se je morala vsled tega v bistvu omejiti na zaščito domačega tržišča s povišanimi carinami. Njen neugoden gospodarski položaj bi se s carinsko zvezo z Nemčijo bistveno izboljšal, ker bi bila brez nadaljnega deležna vseh trgovsko-političnih koristi združenega velenemškega gospodarskega ozemlja. N varnosti, ki bi utegnile nastati za domačo produkcijo na notranjem tržišču vsled nemške konkurence, bi se morale pravočasno preprečiti z odredbami o racionalizaciji in sporazumi vodilnih kartelov, v prvi vrsti glede strojne, kemične, agrarne in tekstilne industrije. Za Nemčijo je velikega pomena, da v smislu Bismarkove gospodarske politike razširi svojo produkcijsko bazo na vzhod.

Kar se tiče izvedljivosti avstrijsko-nemške carinske zveze, je treba uva-

ževati, da se je Avstrija ne glede na obvezo, prevzeto v Sain-Germainski pogodbi, da ostane državno pravno neodvisna, leta 1922 v Ženevskem protokolu napram Angliji, Franciji, Italiji in Češkoslovaški zavezala, da se odpoveduje vsaki gospodarski ali finančni zvezi, ki bi mogla njeno neodvisnost, v katerikoli smeri omejevati. Glede carinskega in trgovskega sporazuma se je Avstrija zavezala, da ne bo sklepala z nobeno državo posebnih tarif itd., ki bi utegnile tangirati njeno gospodarsko neodvisnost. Njeni carinski prejemki jamčijo za posojilo narodov, ki se odplačuje do leta 1943.

Ta določila zahtevajo, da bi pogodbo o avstrijsko-nemški carinski zvezi najbrže morala odobriti Zveza narodov. Izgledi za tako gospodarsko združitev bi utegnili biti nekoliko večji nego za politično združitev. Upoštevati je, da je Anglija pred sto leti prizadevanja za ustvaritev nemške carinske zveze v lastnem interesu podpirala.

Dokler se ne more skleniti prava velenemška carinska zveza, ostaja še vedno možnost najdalekosežnejše prilagoditve uvoznih carin in medsebojnega prednostnega sistema. Ostaja še vedno možnost, da Nemčija svojo močno trgovsko politično pozicijo izrabi v prid Avstrije, na ta način, da se Nemčiji dovoljene carinsko-politične ugodnosti brez nadaljnjega porablja tudi v prid Avstrije, za kar bi priznala Avstrija protidajatve iz svojih zastavljenih javnih dajatev, davščine od vodne sile itd.

Največje vzvratne učinke bi imela velenemška gospodarska zveza v prometenih ozirih obeh držav, tako da bi bila njena popolnitev s prometno zvezo samoobsebi razumljiva. Povečanje notranjega tržišča in ojačena konkurenčna zmožnost združene produkcije bi imela za posledico, da bi se povečal notranji blagovni promet in zvišal uvoz in izvoz. Ti momenti nas silijo sami od sebe, da odstranimo vse neenakosti in ločilne ovire v prometu obeh držav. Vrh tega bi skupna velenemška železniška politika najbolj okrepila velenemško carinsko in trgovsko zvezo v prilog celokupnega gospodarstva.

Avstrija bi bila rešena posledic dejstva, da je odrinjena od morja in vrinjena med prometno razvitejšo sosedne države. Njen prekomorski uvoz sirovin in uvoz iz Ruhrskega ozemlja bi bil s tem bistveno olajšan. Nemčija bi dobila za njen gospodarski razvoj važno neposredno zvezo z Jugoslavijo, Ogrsko in Italijo. Največje narodno-gospodarske koristi pa bi bila smotrena tarfina politika skupnega železniškega omrežja.

Nemčija in Avstrija sta imeli v tem

oziru vsled mirovnih pogodb dolgo časa skoro popolnoma vezane roke. Po poteku prepovednih rokov so v toliko pridobile na svobodi gibanja, da je po narodno gospodarskih vidikih vodena tarfina politika v skladu s potrebami komercializirane uprave državnih železnic. Za enotnost glede prevoznine, glede normalnih tarifnih predpisov in glede klasifikacije blaga, predvsem pa za enotnost materialne tarife s smotreno, po daljavi stopnjevano enotno tarifo, že danes ni nobene ovire. Že s tem samim bi dosegla Nemčija bistveno pocenitev svojega izvoza v južno Evropo, Avstrija pa bi imela cenejšo dobavo sirovin, ki jih potrebuje, iz nemških pristanišč in iz Ruhrskega ozemlja.

Ali so svetovne zaloge petroleja izčrpane?

Predsednik Standard Oil Coe N. C. Teagle se mudi sedaj v Evropi, da se posvetuje z vodilnimi osebami mednarodnih petrolejskih koncernov. Rekli smo že, da bomo prinesli o teh ve-

levažnih gospodarskih vprašanjih poseben obširen članek. Ker je petrolejsko vprašanje sedaj v ospredju gospodarskih razmotrivanj, zasluži Teaglova izjava posebno pozornost.

Razvoj čisto novih načinov bo iz vsakega barrela surove nafte dobljenega gazolina bistveno dvignil in bo prineslo tekoče leto še velike možnosti. Doslej je znašala povprečna produkcija gazolina 36 %, za 2 in pol % več kot v povprečnosti leta 1925. V prvih devetih mesecih leta 1926 so producirali v ameriških rafinerijah po novem načinu vsega skupaj 60 milijonov 700.000 barrelov gazolina napram 50.100.000 barrelom v isti dobi leta 1925. Previšek znaša torej več kot 21 odstotkov. To je po mojem mnenju najznačilnejši činitelj in obenem najbolj pomirljivi činitelj v problemu zadostnosti petrolejskih zalog spriču množene potrebe bodočnosti. Tudi brez teh izjav sedaj vemo, da se nam glede bodoče preskrbe s tekočim gorivom ni treba nič bati; preden bodo sedanje zaloge izčrpane, se bodo pojavili že drugi viri. — 1 barrel (sodček) petroleja je 1 hl in 514 l.

Temeljna načela novega obrtnega zakona.

(Referat g. Krpana, načelnika ministrstva trgovine in industrije, na konferenci zbornic v Splitu 1927.) (Nadaljevanje.)

Med materialnimi pogoji za začetek obratovanja smo omenili tudi pogoje, ki se nanašajo na lokal odnosno na delavnico in strojno opremo. Zakon o radnjama vsebuje v tem pogledu načelno odredbo, da se za izvrševanje industrijskih, rokodelskih in trgovskih obrtov smejo uporabljati samo oni lokali, ki niso proglašeni za nezdruge ali za neudobne. Pri tem pa moram omeniti, da se da izvajati ta lepa uredba v praksi, le slabo ali pa sploh ne. Drugi zakoni ne gredo tako daleč, temveč zahtevajo samo odobritev za lokale onih obrtov, ki bi mogli vsled posebnosti načina svojega obratovanja odnosno strojne opreme motiti sosedstvo ali mu ogroziti varnost ali biti nevarni za javno zdravje in podobno. V teh zakonodajah je za te slučaje predvideno, da se delo v takih obratih ne more pričeti brez predhodne odobritve, ta pa se daje na podlagi postopanja, ki je posebe normiran v zakonu. Zakon o radnjama odreja samo dokaj sumaričen postopek, dočim zakon, ki velja v Sloveniji in Dalmaciji, ustanavlja poleg sumarnega postopka za obrate, ki po splošnem načelu potrebujejo odobritev, za nekatere v samem zakonu našteje vrste obrtov še strožji, takozvani ediktalni postopek, ki daje vsled formalnosti, na katere je vezan, večje garancije v varstvo javnih in zasebnih interesov.

Novi zakon bi moral v tem pogledu računati s sledečimi principi:

1. Vsa obratovališča, v katerih je zaposleno pomožno osebje, toda tudi brez tega ona obratovališča, ki delajo s predmeti, ki so določeni za ljudsko prehrano, morajo biti pred začetkom dela pregledana ob pritegnitvi sanitetnega strokovnjaka, ki ima ugotoviti, da-li obratovališče ustreza osnovnim higijenskim pogojem. Ako tem ne bi ustrezalo, se mora delo v takem obratovališču zabraniti.

2. Vsa obratovališča, ki bi iz razlogov, navedenih v zakonu, utegnili ogroževati varnost ali mir sosedov, ali zmanjšati vrednost sosednjih zgradb ali zemljišč, ali biti nevarna zdravju in podobno, morajo biti pred početkom obratovanja odobrena. Odobritev se ima izdajati na podlagi komisijskega pregleda, h kateremu se imajo pozvati lastniki sosednjih zemljišč ali zgradb, da morejo na licu mesta predložiti svoje morebitne ugovore, ako tega že niso storili prej.

3. Za instalacije večjega obsega, ki bi jih bilo v zakonu točno navesti, bi bila potrebna odobritev pred njihovo izvršitvijo. Postopanje se ima izčrpno normirati v zakonu. Z delom v takih podjetjih bi se moglo začeti šele tedaj, ko oblastvo ustanovi komisijemskim potom, da so instalacije izvršene v smislu odobritve in da odgovarjajo vsem stavljenim pogojem.

Ti principi so več ali manj sprejeti že v dosedanje zakonodaje in odgovarjajo praktičnim potrebam, upravičuje pa jih zaščita javnih in upravičenih zasebnih interesov. Razume se, da o spornih privatnih interesih zasebnopravne narave ne more odločati administrativna oblast na podlagi tega zakona, temveč odločajo o takih sporih redna sodišča.

Vprašanje razlastitve.

V enem vprašanju pa mora vendarle tudi obrtni zakon posegati v območje zasebno-pravnih odnošajev. To je vprašanje razlastitve. Razlastitev more prihajati v poštev za obrtni zakon v dvojnem smislu in sicer kot razlastitev samih obrtnih podjetij v javnem interesu, ali kot razlastitev zasebnih pravic tretjih oseb v interesu obrtnih podjetij.

Razlastitev obrtnih podjetij pozna med obstoječimi obrtnimi zakoni edino zakon, ki velja za Hrvatsko in Vojvodino. Po tem zakonu se morejo razlastiti obrtna podjetja, ako je radi izpremenjenih razmer v njihovi okolici potrebno njih odstranjenje iz javnih ozir, po določenem, v zakonu predvidenem postopku. Odveč je, da bi tu pripominjal, da se morejo razen te razlastitve na podlagi obrtnega zakona prisilno prodati obrtna podjetja tudi v tem pravnem področju, kakor tudi v vseh ostalih na podlagi raznih specialnih zakonov enako, kakor drugi objekti zasebne svojine. Novi zakon bi moral vsekakor računati z možnostjo potrebe po taki razlastitvi obrtnih podjetij ter točno predpisati pogoje in postopanje.

(Dalje prihodnjič.)

NEMŠKO GOSPODARSTVO.

V prvih treh mesecih tekočega fiskalnega leta so znašali redni dohodki nemškega gospodarstva 2009 mil. mark, redni izdatki 1587.4 mil. mark, prebitok 21.6 mil. mark. Ker je preostalo iz leta 1926 še 548 mil. mark, je znašal prebitok 569.6 mil. mark. In ker je izkazal primanjkljaj pri izrednih izdatkih 342.9 mil. mark, je preostalo v vsem gospodarstvu 226.7 mil. mark. Državni dolg, glaseč se na državno marko, je narasel od konca marca do konca junija od 1515.2 na 1548.5 mil. mark. Na tujo valuto glasečega se dolga je bilo na koncu meseca marca 911.2 mil. mark, na koncu junija 915.3 mil. mark. Viseči dolg je znašal 30. junija 170.8 mil. mark in se v zadnjih mesecih ni nič spremenil.

* * *

NAŠ IZVOZ VINA.

V mesecu juniju t. l. se je iz naše države izvozilo 914 ton vina v vrednosti 5½ milijona dinarjev.

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Po tem pravnem stanju, ki velja v bistvu še danes, so se v praksi in teoriji pojavili dvomi o tem, ali so še veljavni avstrijski zakoni o društvenem in shodnem pravu, ki so jih razveljavile naredbe poverjenišтва za notranje zadeve, ki pa so bile zopet razveljavljene po ravnokar omenjeni uredbi ministrskega sveta iz l. 1919. Predvsem je treba ugotoviti, da ima uredba ministrskega sveta, izdana po 1. decembru 1918. leta, še danes zakonito moč, ker jo je zakonodajni odbor v smislu določbe člena 130 ustave sprejel v seznam uzakonjenih naredb. Ta seznam je bil objavljen dne 24. oktobra 1921 v št. 195 Sl. N. odnosno v št. 316/28 Uradnega lista. V drugem odseku tega seznama ministrstva za notranje posle in prosvete, oddelek za Slovenijo, je pod točko 80, stran 640, navedena tudi predmetna uredba ministrskega sveta, sicer s pravilnim naslovom in pravilno številko, toda z napačnim dnevom 25.

maja, ki naj se pravilno glasi 20. maja. O tem, da sta se s tem večkrat omenjeni naredbi poverjenišтва za notranje zadeve definitivno razveljavili, ne more biti dvoma. Spor gre sedaj le za to, ali velja samo še naredba ministrskega sveta kot edino pravna podlaga za vse društveno in shodno pravo, ali pa veljajo poleg nje še zakoni iz leta 1867, ki naj bi s tem, da so ovire njihove veljavnosti, namreč v navedeni naredbi poverjenišтва, odpadle, zopet oživele.

Praksa upravnih oblastev v Sloveniji si je usvojila poslednje stališče in uporablja določbe društvenih in shodnih zakonov iz leta 1867 mimo ali celo zoper ostrejšje določbe uredbe ministrskega sveta. V tem jo podpira uvaževanje, da poverjenišтво za notranje zadeve v Ljubljani kot del celokupne deželne vlade ni imelo pravice odpraviti do tedaj veljavnega zakona o društvenem pravu. Pravica zakonodaje je imela v času od prevrata do 1. decembra edino le celokupna deželna vlada. Nekateri gredo celo dalje in trdijo, da bi niti celokupna deželna vlada ne bila upravičena spreminjati veljavnih zakonov, ampak le Narodno veče v Zagrebu. Druga točka spora je ta, ali so ne glede na to prvo uvaževanje z razveljavljenjem citiranih naredb poverjenišтва oživele zopet od njih razveljav-

ljeni avstrijski zakoni. Spor se do danes še ni avtoritativno rešil, ker nimamo do danes enotnega zakona o društvenem in shodnem pravu.

Mi si usvojimo naziranje, da zakoni iz leta 1867 še veljajo, da pa tudi naredba ministrskega sveta še velja, seveda samo, kolikor ni v nasprotju s členi 13, 133 in 127 ustave. Člen 14 ustave določa, da imajo državljani pravico udruževanja, zborovanja in dogovarjanja. Kar se tiče društev, zahteva ustava od njih samo to, da služijo namenom, ki po zakonu niso kaznivi. Iz tega določila se pa ne da sklepati, da bi oblastva ne imela pravice zabranjevati društev tudi iz drugih razlogov, n. pr. onih, ki jih ustanavljajo društveni zakoni iz leta 1867, ali pa drugi specialni zakoni. Takih zakonov imamo v poznejši ujedineni zakonodaji dvojje, namreč zakon o civilnih državnih uradnikih in drugih državnih nameščenceh in zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Po členu 96 prvega zakona uslužbenec ni dovoljeno biti članom društev, katerih nameni so ali protivni državnim zakonom ali pa interesom države. Ako hoče pristopiti državni uslužbenec k inozemskemu društvu, mora imeti dovoljenje pristojnega ministra, najsi je sedež društva kjerkoli.

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi pa prepoveduje orga-

niziranje takih društev in tudi pristop k njim, ki imajo za namen propagando komunizma, anarhizma, terorističnih činov ali nelegalno ali ne-parlamentarno prilaščanje oblasti, nasilje zoper državna oblastva ali v obče ogrožanje javnega miru in reda, izpremembo političnega ali ekonomskega reda v državi s hudodelstvom nasilja ali kakršnimkoli terorizmom, nadalje povzročanje vojaških pobun ali nezadovoljnosti med vojski, ali odvracanje od vojaških dolžnosti ali sploh takozvano antimilitaristično propagando. Ta zakon prepoveduje tudi v obče vsem državljanom in nedržavljanom pristopanje v inozemska društva, ki zasledujejo kot smoter revolucije ali nasilno izpremembo sedanjega političnega stanja v državi, odnosno cilje, ki so bili preje navedeni.

Od zakonov ujedinenje zakonodaje bi bilo končno še omeniti z zakonom 10. maja 1920, Ur. l. 301/118 iz leta 1921 uzakonjeno senžermensko pogodbo, ki ima za predstavnike narodnih manjšin v členih 7, 8 in 11 nekatere nove določbe. Člen 7 pravi, da se ne pripozna nobena omejitev zoper svobodna uporabljanja kateregakoli jezika po vsakem srbsko-hrvatsko-slovenskem državljanu bodisi v privatnih in trgovskih razmerah, bodisi na javnih zborovanjih. Posebno

Dopis.

Iz krogov trgovskih pomočnikov v Ptujju smo prejeli sledeči dopis: »Ptuj je mesto, ki slovi že od davnih časov kot središče trgovine, industrije in obrti cele južne Štajerske. V Ptujju se stekajo vse ceste iz vseh trgov in vasi velike ptujske okolice. Če se pogleda mesto samo, je trgovina pri trgovini, delavnica pri delavnici, kar je dokaz, da je v Ptujju trgovstvo in obrtništvo na visoki stopnji. S ponosom lahko rečemo, da je Ptuj eno najpomembnejših trgovskih mest v naši Sloveniji. Edino eno je, kar Ptuj razločuje od drugih mest Slovenije, to je nedeljski počitek, ki ga še do danes ni v Ptujju, akoravno se vršijo v tej smeri že dolga leta pogajanja med trgovci in trg. nameščenci. Upamo pa, da bo mogoče med prizadežimi v doglednem času ustvariti kompromis glede nedeljskega počitka, kajti ta se bi moral slej ko prej na podlagi zakona uvesti, ker je do danes v celji naši državi že uveden, z izjemo v Ptujju. S to akcijo bi dobilo naše mesto tudi na zunaj ugled pravega trgovskega mesta.

Iz naših organizacij.

Uradni dan Sreskega gremija trgovcev v Celju za srez Gornjigrad. V četrtek, dne 25. avgusta t. l. uraduje tajnik Sreskega gremija trgovcev v Celju za člane gornjegrajskega okraja predpoludne od 8. do 12. ure v Gornjemgradu v posebni sobi gostilne F. Veršnik in od 2. do 6. ure popoldne v Mozirju v občinski pisarni. — Z ozirom na obsežno gremijalno področje je načelstvo gremija ugodilo splošni želji prizadetega članstva, da se za posamezne oddaljene kraje uvedejo stalni uradni dnevi, ki omogočijo gremiju stalen stik s članstvom na eni, članstvu pa mogočijo na drugi strani, da dobi ob uradnih dneh potrebne informacije in navodila v vseh obče koristnih gospodarskih vprašanjih. Radi tega se člani iz gornjegrajskega okraja uljudno vabijo, da v lastnem interesu čim številneje prihajajo na uradne dneve in pri tej priliki povedo vse želje in pritožbe, ki zadevajo njihovo trgovsko poslovanje. Gremij se bo v okviru veljavnih zakonov vedno prizadeval, da se upravičnim težnjam ugoditi. Pripominja se še, da bo po potrebi gremij sklical posebne uradne dneve tudi v drugih krajih, n. pr. Ljubno, Luče, Radmirje, ako bi člani iz naštetih krajev to želeli. Vsekakor so za enkrat uradni dnevi za gornjegrajski okraj določeni na vsakega 25. v mesecu. Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši uradni dan prihodnjim delavnikom in sicer po istem redu in na istem kraju, kot je to zgoraj povedano.

Samopomô privrednih slojev za mariborsko oblast. Koncem tega meseca se vrši občni zbor gori imenovane Samopomoči. Na obcnem zbrui se bodo poleg drugih formalnosti odobrila tudi pravila

zanimiv je zadnji odstavek tega člana, ki dopušča navzlic določitvi državne službenega jezika v čl. 11 ustave za naše državljane drugih jezikov, da smejo ta svoj jezik pismeno in ustno rabiti pri sodišču, torej ne tudi pri drugih oblastvih. Po teh določbah zahtevajo administrativna oblastva od društev drugih narodnosti, da predlagajo društvena pravila edino v službenem jeziku. Člen 8 senžermenske pogodbe določa nadalje za pripadnike narodnih manjšin pravico, da ob svojih stroških ustanavljajo, upravljajo in nadzirajo dobrodne, verske in socialne naprave, šole in druge vzgojne zavode in da tu svobodno rabijo svoj jezik. Iz te določbe sledi jasno, da upravna oblastva nimajo pravice, zabranjevati rabo manjšinskih jezikov v društvih in društvenih zborovanjih in javnih nastopih, seveda ako se s tem ne ogroža javni mir in red. Zato se društva, ki jih snujejo jezikovne manjšine toda le za dobrodne, vzgojne, verske in socialne namene, ne morejo več, kakor se je to po prevaru prakticiralo, prepovedati in razpuščati zgolj s pozivom na »državne interese«, ako niso napravila ničesar protizakonitega, ker so njihove pravice zasidrane v mednarodnih, pri nas uzakonjenih pogodbah.

(Dalje prih.)

Opozarjamo vse pridobitne sloje, ki nameravajo pristopiti k temu dobrodelnemu društvu, naj to takoj store, da jim bo mogoče udeležiti se občnega zbora. Pristop je prijaviti Trgovskemu gremiju v Mariboru.

Trgovina.

Francosko - nemška pogodba podpisana. Obojestransko delegacije so podpisale dne 17. avgusta t. l. trgovsko pogodbo med Francijo in Nemčijo, ki je sestavljena na načelu najvišjih ugodnosti. Pogodba stopi v veljavo dne 6. septembra 1927.

Zastopnika za Jugoslavijo za razpečanje morske trave išče neka tvrdka iz Nemčije. Njen natančen naslov je interesentom na razpolago v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Indeksna številka za veletrgovino v Nemčiji se je tekom letošnjega leta do vštete 10. avgusta t. l. povprečno povišala za 3 točke (od 135 na 138 točk). V podrobnem so cene padle pri agrarnih predmetih za 3,3 točke in pri kolonialnem blagu za 0,7 točke; povišale pa so se za sirovine in polufabrikate za 4,6 točke, za produkcijska sredstva za 0,9 točke in za konzumne dobrine za 10,2 točk.

Francoska trgovska bilanca. Francosko ministrstvo financ objavlja statistiko o francoski zunanji trgovini v prvih sedmih mesecih tekočega leta. Po tej statistiki je Francija v času od 1. januarja do 31. julija 1927 izvozila za 31.186 milijard, uvozila pa za 31.451 milijard frankov blaga. Bilanca za navedeni čas je torej pasivna za približno 265 milijonov frankov.

Italijanska prizadevanja za izvoz vina. — Italijanska železniška uprava znižala normalne prevozne tarife za vino in mošt iz 1. septembra t. l. za 20%. To znižanje velja od istega dne tudi za avstrijsko-italijansko zvezno tarifo glede italijanskega tranzita.

Bombaž. Okoli 10. t. m. se je pojavila na bombaževih trgih nenadna hausse, povzročena po prvi ameriški uradni cenitvi 13,4 mil. bal, ki ne odgovarja pričakovanim 14,5 milijonom balam. So tudi še drugi momenti, ki so hausse povzročili. V nekakšnem nasprotju s tem gibanjem navzgor je cenitev ameriškega statistika Hesterja o položaju ponudb za bodočo sezijo. Pridelek računi na 14,5 mil. bal, prenos od lanskega leta na 7 milijonov bal, tako da bi s skupno preskrbo v znesku 21,5 milijonov bal bila potreba popolnoma in bogato krita.

Carina.

Plugi in njihovi deli so carine prosti. Ministrski svet je na svoji seji dne 13. t. m. odločil, da se plugi in njihovi deli do 30. aprila 1928. leta oprašajo uvozne carine.

Uverjenja o izvoru blaga, ki se uvažajo iz Združenih držav Severne Amerike. Minister za finance je odločil, da se na blago, ki se uvažajo k nam iz Združenih držav, pobira carina po minimalni tarifi, ako se uvozni deklaraciji prilože kot dokaz o izvoru blaga poleg dokaza, ki ga predpisuje razpis C. br. 43.918 od 18. julija 1922, tudi originalne izvozne deklaracije, katere vlagajo uvozniki v Ameriki, potrjene s podpisom in pečatom izvozne carinarnice; ali pa overjeni prepis takih deklaracij.

Industrija.

Pogajanja med čehoslovanskimi in italijanskimi petrolejskimi rafinerijami in ruskim sindikatом nafte. Pretečeni teden so se vršila na Dunaju med čehoslovanskimi in italijanskimi rafinerijami petroleja in ruskim sindikatом nafte pogajanja za dobavo nafte v količini 70.000 ton. Pogajanja še niso končana, ker zahtevajo čehoslovaške rafinerije znižanje cen.

Obnovitev poljskega petrolejskega kartela. Pred par meseci je, kakor vemo, ta kartel razpadel. Skušnje posameznih petrolejskih družb v času, ko kartel ni obstojal, so take, da mislijo sedaj na obnovo kartela. Dosedanja pogajanja med petrolejskimi družbami zato niso uspela, ker so zahtevale posamezne družbe prevelike kontingente. Pogajanja se pa nadaljujejo, ker smatrajo v merodajnih krogih obnovitev kartela za neobhodno potrebno.

Ogrski sladkor. V produkcijski kampanji 1926/27 so napravile ogrske sladkorne tovarne vsega skupaj 15.000 vagonov sladkorja. Beremo, da je pričakovati v bodoči kampanji 1927/28 bistvenega dviga produkcije, ker je s sladkorno peso obdelani prostor letos večji in bo pesa letos kvalitativno dosti boljša kot lani. Računijo s tem, da bo znašala nova produkcija 18.000 vagonov. Iz nove kampanje so ogrske sladkorne tovarne 1500 vagonov že naprej prodale.

Denarstvo.

Japonski krediti za Rusijo. Iz Tokia pišejo, da so vladni krediti sovjetski vladi v načelu določeni. Japonska vlada hoče izgraditi te kredite po vzorcu nemškega 300-milijonskega kredita, a s to razliko, da prevzame japonska vlada jamstvo v celoti. Kreditni znesek gre do 350 milijonov jenov, je torej več kot še enkrat tako velik kot nemški. Izrabljanje tega jamstvenega kredita je omejeno na eno leto. Zaenkrat je treba rešiti še par točk glede obrestovanja.

Ruske menice v Angliji. »Financial News« pišejo, da je opazovati v londonskih finančnih krogih nekakšno zopetno pripravljenost za eskomptiranje ruskih menic. Dober vtis je napravila ruska vlada s tem, da je predčasno plačala dunajski kovinski tvrdki Jakob Neurath dolžne menice v znesku 7 1/2 mil. funtov; s tem je pokazala napram Angliji neko gotovo uslužnost. List poudarja, da je to plačilo v Londonu napravilo tako dober vtis, da moremo govoriti o nekakšnem popuščanju finančnega bojkota napram Rusiji. Seveda bo pa diskontiranje v bodoče dražje kot je bilo prej. Obrestna mera je pred sporom z Rusijo znašala 14 do 15 odstotkov, danes pa je skočila na 20%. Vsekakor vidimo, da je prejšnje hrupno bojno vpitje prenehalo in da so se razmere ublažile. Najprvo je šlo približevanje po ovinkih okoli Francije in Italije, sedaj pa gre že kar naravnost.

Hranilne vloge na Nemškem. — Zadnjič smo pisali o hranilnih vlogah v Prusiji, danes podamo izkaz za vso Nemčijo. Hranilnih vlog je bilo na koncu maja 3.940.068.000 mark, na koncu junija 4.022.703.000 mark, narasle so torej za manj kot za 100 milijonov, dočim je znašal prirastek v prejšnjih mesecih več, od aprila na maj na primer 135 milijonov mark. Vsekakor je bilo pa stanje na koncu junija najvišje po končani inflaciji in je bila prvič prekoračena vsota štirih milijard. Še v oktobru 1925 je bilo v Nemčiji samo za poldrugo milijardo hranilnih vlog.

Dve novi rumnski velebanki. — V oddelku »Po svet« poročamo o ustanovitvi saške velebanke v Braševu (Erdeljska, nekdanj Kronstadt) z glavnico 50 milijonov lejev. Neka druga gospodarska skupina pa hoče ustanoviti denarni zavod v Kluju (tudi Erdeljska, nekdanj Kolosvar ali Klausenburg) z glavnico 200 milijonov lejev. Zavod bo služil v prvi vrsti agrarnem in bo dajal kredite za nakup imobilij, poljedelskih strojev in živine. Delniško glavnico bodo dale deloma bukareške velebanke, deloma erdeljski gospodarski krogi.

Valorizacija hranilnih vlog na Pruskem. — Pruska vlada je izdala k valorizacijskemu zakonu izvršilno naredbno, s katero se valorizacijski mnogokratnik za predvojne vloge zvišuje od 12% na 15. —

Angleški in ameriški kreditni dogovori. Da varuje svoj ugled, hoče Angleška banka prikriti dogovore v New Yorku. Pa vendar od časa do časa kaj promikne. Tako v Londonu že priznavajo, da so ameriške zvezne rezervne banke obrestno mero zato znižale, da ohranijo londonskem trgu večje ameriške zneske; če bi med Londonom in New Yorkom ne bilo nobene obrestne razlike, bi šli zneski iz Londona nazaj v Ameriko. Dalje zagotavljajo v Londonu in Manchesteru, da so dali v New Yorku Angleški banki in angleškim velebankam velike kredite na razpolago, tako da se angleški nakupi pšenice, krmil in bombaža iz letošnjega ameriškega pridelka poravnajo lahko brez vpliva na tečaj funta. Edini ameriški pogoj za to izdatno kreditno pomoč je bil menda ta, da se morajo bistveno omejiti tekoča sredstva londonskega denarnega trga, ki so bila doslej na razpolago v spekulativne namene.

Britansko-ogrška banka je predložila polletno bilanco, zaključeno s 30. junijem. Lanski celoletni čisti dobiček je znašal 835.000 pengö, letošnji polletni pa 916.500 pengö. Pri tem moramo še pripomniti, da se bo nova glavnica iz zadnjega glavnicega zvišanja polno uveljavila šele v drugem polletju in se bo zaračunal donesek strojnega oddelka šele v zaključni letni bilanci. Vloge na knjižice in na tekoči račun so se dvignile od 37.816.000 na 44.351.000 pengö, debitorji od 27.226.000 na 40.384.000, promet devizne in menične eskomptne kupčije za 60 odstotkov.

Promet.

Otvoritev telefonskega prometa z Badgasteinom in Hofgasteinom. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani naznanja z okrožnico od 9. avgusta t. l., da se je z dnem 10. avgusta t. l. otvoril telefonski promet med Ljubljano, Mariborom in Zagrebom na naši strani in Badgasteinom in Hofgasteinom na avstrijski strani. Pristojbina za enoto navadnega pogovora od treh minut je določena: 1. za relacijo Ljubljana — Badgastein in Hofgastein na 3 franke 50 cent. v zlatu ali Din 38'50; 2. za relacijo Maribor — Badgastein in Hofgastein na 3 franke v zlatu ali Din 33'—; 3. za nujne pogovore je pristojbina trikratna; za silno nujne (éclair) pa desetkratna. Pristojbina za pozivnico bo iznašala eno tretjino pristojbine za navaden pogovor. Enaka pristojbina se računa tudi za vsako minuto navadnega pogovora, kadar traja pogovor dalj kot tri minute.

RAZNO.

Resolucije Mednarodne trgovske zbornice. Nacionalni komitej Mednarodne trgovske zbornice objavi o kongresu, ki se je nedavno vršil v Stockholmu, brošuro, ki bo poleg drugega vsebovala tudi doslovno besedilo na tem kongresu sprejetih resolucij. Pri sestavi brošure sodelujejo vsi udeležniki kongresa iz naše države.

Padanje industrijskih papirjev v Italiji. Po statističnih podatkih trgovske zbornice v Milanu je splošni indeks za industrijske papirje padel tekom enega tedna od 64'14 na 64'06 točk. Padec zadeva v prvi vrsti papirje mehanično-kovinske stroke.

Razočaranje nemške družbe za financiranje konsuma. Družba za kredite odjemalcev nemških detajlistov v Berlinu je sklicala na 18. t. m. zadržni zbor, na katerem je sklenila, da se družba razpusti. Družba je pričela začetkom meseca decembra 1926 s sodelovanjem mnogobrojnih detajlistov iz Berlina baviti se s kreditnimi posli na zadržni podlagi. Zadržno naj bi financirala družba za blagovne kredite v Berlinu. Povod za razpust družbe so dale različnosti mnenj med zadržno in družbo, glavni povod pa je brez dvoma dalo razočaranje glede obsega kreditnih poslov odjemalcev. Ko se je zadržna osnavljala, so bili ustanovniki uverjeni, da bo znašal promet na mesec najmanj dva milijona mark, dočim je dejansko znašal v sedmih mesecih samo 250.000 mark, tako da ni bilo mogoče pokriti niti režijskih stroškov. Med zadržno in družbo sklenjeno pogodbo je družba vsled tega odpovedala. Vse kaže, da niti zadržniki med seboj niso edini glede tega, je li kaže, da zadržna še nadalje posluje.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlyn za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

Alpine Montan in Nemčija. Na podlagi dogovora med Alpine Montan in Vereinigte Stahlwerke v Düsseldorfu se je pričelo z izvozom rude v Nemčijo. Dne 5. t. m. so določile avstrijske zvezne železnice in nemška železniška uprava izjemno tarifo za pošiljanje koksa in rude. Ta tarifa vsebuje bistveno znižano vozino za najmanj 30.000 ton koksa iz Poruhra in za obratni transport 30.000 ton rude družbe Alpine Montan v Nemčijo. Prva pogodba velja za tri mesece, tako da mora iti na mesec po 10.000 ton tja in nazaj. Po preteku roka bodo pogodbo skoraj gotovo podaljšali.

Nemške reparacije Rumuniji. Poročali smo, da bodo dobavili Nemci Rumunom na reparacijski račun za 45 milijonov mark železniškega materiala; 32 milijonov gre na pravi gradbeni material, 13 pa na prometno opremo, na primer signalni aparati itd. Naročila so razdelili na razne vrste. Tudi glede cen, katero vprašanje je bilo dolgo časa sporno, so se sedaj pogodili. Tudi belgijska narodna železniška družba bo naročila na reparacijski račun železniške zavore v Nemčiji, da tako izkoristi še neizrabljene Dawesove kredite, ki jih s premogom ne morejo v celoti kriti.

Pri mariborski borzi dela dobijo delo: 9 hlapev, 9 majarjev, 14 viničarjev, 30 mizarjev, 30 ključavničarjev, 1 kolar, 1 vrvar, 1 zidar, 2 čevljarja, 1 električar, 1 krtičar, 1 železostrugar, 1 usnar, več vajencev (ključavničarske, mizarke, pečarske, slikarske, pekarske, mlinarske obrti in trgovske stroke); 30 kmečkih dekel, 3 natakariče, 1 kuharica v restavraciji, 1 kuharica k orožnikom, 2 gospodinji, 2 sobarici, 12 kuharic, 20 služkinj, 1 varuška, 1 vzgojiteljica, 1 pomožna delavka, 2 postrežnici, 4 šiviljske vajenke, 1 trgovska učenka v trgovino z delikatesami.

Sladkor iz rožičev. Dvema italijanskima kemikoma, prof. Oddo in dr. de Fon-

zo, se je posrečilo dobiti ekonomičen način za proizvodnjo sladkorja iz rožičev. Novi način bo dobil iz rožičev 20% več sladkorja kot doslej običajni način iz sladkorne pese in iz sladkornega trsta. V tej zvezi misli italijanska vlada na obsežne nasade rožičev na Siciliji, ki naj služijo obenem pogozdovanju otoka. Izračunili so, da bi dala lahko samo Sicilija na leto 70.000 metrskih stotov sladkorja iz rožičev, pri čemer bi bili proizvodni stroški manjši kot pri sladkorni pesi in pri sladkornem trstu. Novi način je že patentiran.

Gospodarske vesti. Nemška reparacijska plačila v 3. anuitetnem letu so do konca julija znašala okoli 1303 milijonov mark. V blagajni je bilo na koncu julija 170.730.000 mark, druge vsote so bile izplačane. Blagovnih dajatev 3. reparacijskega leta do konca julija je bilo za 524.870.000 mark, v gotovini je bilo izplačanih 141.700.000 mark. — Obtok bankovcev na Francoskem se je zvišal v začetku avgusta na 53.7 milijard frankov. — Združili sta se dunajski Gas-Industriegesellschaft in Vereinigte Elektrizitäts - A. - G. Za vzrok navajajo varčevalne namene. — Nemci so se pogodili z Rumuni o dobavi železniškega materiala za znesek 45 milijonov mark. V kartelu surovega železa so se pojavile nove težkoče, vsled sporov na Luksemburškem. — Italijani bodo začeli proizvajati sladkor iz rožičev. Glej tozadeven članek. — Ogrske tovarne boksa d. d. bodo zvišale delniško glavnico od 1% na 6% milijonov pengő. — Ob udeležbi odličnih rumunskih finančnikov so ustanovili delniško družbo z glavnico 12. mil. lejev za izkoriščanje rumunskih zlatih rudnikov. Izdali so 24.000 kosov delnic po 500 lejev, ki jih je vse prevzel finančni konsorcij. — Insolventna je postala tvrdka Jurišić in Lončarić v Zagrebu, ena največjih jugoslovanskih tekstilnih trgovskih tvrdk. Doslej so ugotovili za dva milijona dinarjev pasiv. — V Podkarpatski Rusiji se je združništvo zelo razvilo in mu gre češkoslovaška vlada na vso moč na roko. — Ruski sindikat nafte je sklenil svojčas dogovor s Standard Oil Co glede petrolejske rafinerije v Batumu. Sedaj je ta rafinerija, ki bo proizvajala na leto 540.000 ton, že začela delovati. — Velika ogrska tovarna usnja Wolfner bo produkcijo razširila in misli forsirati zlasti izdelovanje čevljev; na dan hočejo napraviti 2000 parov. — Rumunski finančni minister Bratianu bo šel v Pariz posvetovati se s francoskimi finančniki glede

vojnih in glede petrolejskih dolgov. Zadržni znašajo 5 milijard lejev in jih dolguje Francija Rumuniji. Najbrž bo šel minister tudi v London. — Finska banka je znižala obrestno mero od 7 na 6%. — Promet v pristanišču Bratislava v prvi letošnji polovici je bil z 294.400 tonami blaga za 5% večji kot v isti dobi lanskega leta, promet v pristanišču Komarno pa s 182.400 tonami za 72% večji. Pri Bratislavi je zapustilo po Donavi češkoslovaško mejo 567.300 ton blaga, za 36% več kot lani. — Glede dodelitve delniške glavnice avstrijske eksportnokreditne zavarovalne družbe so nastala nesoglasja med interesnimi skupinami; na eni strani so zavarovalne družbe, na drugi strani banke ter eksportni in industrijski krogi. Zato se to zavarovanje doslej še ni uveljavilo. Šele v septembru se bodo pričela nova pogajanja in ni pričakovati, da bi družba pred zimo začela delovati.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani dne 16. avgusta 1927. Govedina I. 20, II. 15—17, III. 9 do 13, 1 kg jezika 17—20, vampov 8 do 10, pljuč 8, jeter 20, ledic 20, možganov 20, loja 5—10 Din. Teletina: I. Din 22.50, II. 20, 1 kg jeter 25—27.50, pljuč 19—20. Svinjina I. 25, II. 20—22.50, 1 kg pljuč 10, jeter 15, ledic 25, glave 7.50, parkljev 6, slanina trebušne 21, slanina ribe in sala 24, slanina mešane 23, na debelo 23, masti 24—25, šunke (gnjati) 30—35, prekajenega mesa I. 30—32.50, II. 25 do 27.50, prekajenih parkljev 8—10, prekajene glave 10, jezika 35 Din. 1 kg koštrunovega mesa 13—14, kozličevine 20 do 22.50, 1 kg konjskega mesa I. 8, II. 6 Din. Klobase: 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 32, safalad 32, posebnih 32, tlačenk 20, polprekajenih kranjskih 32—35, suhih kranjskih 50, prekajene slanina 25—28 Din. Perutnina: Piščanec majhen 12.50—15, večji 18 do 22.50, kokoš 25—35, petelin 25—40, raca 25—35, domač zajec, manjši 10—15, večji 20—30 Din. Ribe 1 kg: karpa 25, linja 25, ščuke 28—30, postrvi 60, klina 15, mrene 15, pečenke 10 Din. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2.50—3, 1 kg surovega masla 48, čajnega 60, kuhanega 48, bohinskega sira 32, sirčka 10 Din. Eno jajce 1—1.25 Din. Pijače: 1 liter starega vina 14—20, 1 čaša piva 3, vrček 4 do 4.50, steklenica piva 5.25—5.50 Din, Kruh: 1 kg belega 6, črnega 5, rženega 5 Din. Sadje: 1 kg jabolka I. 8, II. 6, III. 4—5, luksuznih hrušk 12, I. 10, II. 8, III.

4—6, 1 limona 0.75—1, orehovitih jedrc 60, češpelj 6, suhih češpelj 10—12, suhih hrušk 6—8, breskev 20—28, grozdja 12 do 16, 1 liter borovnic 3.50 do 4 Din. — Špecerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 64—70, Santos 48—52, Rio 38—40, prazene I. 80—100, II. 68—72, III. 56—60, kristalnega belega sladkorja 15, v kockah 17, kavne primesi 22, riža I. 10, II. 9, 1 liter namiznega olja 20, jedilnega 18, vinskega kisa 4.50, navadnega 3.50, 1 kg soli morske 3.50, kamene 4, celega popra 50, mletega 52, paprike III. 28, sladke 48, 1 liter petroleja 7, 1 kg testenin 9, pralnega tuga 3.75, čaja 75 Din. — Mlevski izdelki: 1 kg moke >00< 6, >0< 5.50, >1< 5.25, >2< 5.25, >3< 5, >4< 4.50, kaše 6—7, ješprenja 6—10, ješprenjčka 12, otrobov 2.50, koruzne moke 3—4, koruznega zdroba 3—4, pšeničnega zdroba 4.50, ajdove moke I. 7, II. 6—8, ržene moke 4.50—5 Din. — Žito: 100 kg pšenice 335—360, rži 290—320, ječmena 275 do 300, ovs 270—300, prosa 325—350, nove, sušene koruze 245—265, ajde 410 do 450, fižola ribničana 400, prepeličarja 425, graha 430—500, leče 700—900 Din. — Kurivo: 1 q premoga 42, 1 kub. meter trdih drv 150, mehkih 75 Din. — Krma: 100 kg sladkega sena 75, polsladkega 60, kislega 50, slame 40—50 Din. — Zelenjava: 1 kg glavate solate 4—5, štrcnate 2, ajserice 4—5, endivije 3—4; 1 kg zgodnjega zelja 2—3, rdečega 4—5, kislega 5, ohrovt 2—3, kartijol 8—9, kole-rab 3—4, podzemljice 2, špinace 5, paradiznikov 4—5, kumar 2, kumaric za vki-savanje 7.50—10, buč 2, graha v stročju 3, luščenega graha 8, fižola v stročju 2 do 4, luščenega 4, čebule 1.50—2, česna 5—6, krompirja 1, repe 2, kisle repe 3.50, korenja 2, peteršilja 3, zelenjave za juho 3, malinsance 12, zelene paprike 12 Din.

Prašičji trg na Dunaju dne 17. avgusta t. l. Na sejnem se je tega dne priglasilo 14.665 prašičev in sicer 1 iz Avstrije, 3744 iz Jugoslavije, 439 iz Ogrske, 5043 iz Rumunije, 5373 iz Poljske in 65 iz Italije. Kupčije so bile srednje. Cene so se za najboljše debele prašiče gibale med S 2'15—2'25 za kg žive teže, za mesnate prašiče angl. pa med S 2'25—2'70.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. avgusta t. l. ponudbe glede dobave tiskovin; do 26. avgusta t. l. glede dobave 100 kg pisalne krede; do 30. avgusta t. l. glede dobave 600 kg firneža; do 2. septembra t. l. pa glede dobave žičnih vrvi. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija drž. rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 6. septembra t. l. ponudbe glede dobave rezanega lesa. — Dne 27. avgusta t. l. se bo vršila pri Direkciji drž. železnice v Subotici ofertalna licitacija glede oddaje gradbe štirih stanovanjskih hiš za železniške uslužbenke.

Predmetni oglasi s natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Telefon 2578

Ustanovlje-
no l. 1886.

TOVARNA KISA

Telefon 2578

Ustanovlje-
no l. 1886.

Jernej Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1

(poleg Leoniča) priporoča svoj priznani dobri (poleg Leoniča)

„Majarončkov“ špirltov in vinski kis ter prvovrsten kis za vlaganje sočivja.

Veletrgovina kolonialne
in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave,
mlelih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posredba! Zahlevajte cenike

Naročajte in
širite povsod
TRGOVSKI
— LIST! —

Najboljša
so še vedno **Puch-kolesa!**

Solidne cene! Plačljivo na obroke!

IGN. VOK, Ljubljana - Novo mesto

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. - Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrtnike, industrijo in urade. - Lastna knjigovoznica

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVljena 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

USTANOVljena 1900.

Delniška glavnica:
Din 50.000.000—
Rezervni zakladi nad
Din 10.000.000—

Brazica
Celje
Črnomelj

Gorica
Kranj
Logatec

Maribor
Metković
Novi Sad

Novomesto
Prevalje
Ptuj

Rakek
Sarajevo
Slovenjgradec

Split
Trst

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana
Telefon št. 2861,
2413, 2502, 2503.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.